

Jordbruksutskottets yttrande

1996/97:JoU1y

Utgiftsramar för utgiftsområdena 20 och 23

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 8 oktober 1996 beslutat bereda jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1996/97:1 Budgetpropositionen för år 1997 jämte motioner i bl.a. de delar som berör utgiftsramarna inom jordbruksutskottets beredningsområde.

Jordbruksutskottet behandlar i sitt yttrande de förslag i propositionen som avser utgiftsområdena Allmän miljö- och naturvård (utgiftsområde 20) samt Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar (utgiftsområde 23). I anslutning till yttrandet behandlas även vissa följdmotioner.

Med yttrandet överlämnar jordbruksutskottet motionerna Fi420 (mp) yrkande 32, Sk370 (v) yrkande 35 och Jo241 yrkandena 5, 6 och 8 med förslag om höjda avgifter på handelsgödsel och bekämpningsmedel.

Propositionen

Propositionen innehåller regeringens förslag till statsbudget för budgetåret 1997. Förslaget till statsbudget, som omfattar alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov, visar en omslutning på 676,6 miljarder kronor.

Regeringen beräknar ramen för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård för budgetåret 1997 till 1 329 871 000 kr, för år 1998 till 1 174 miljoner kronor och för år 1999 till 1 139 miljoner kronor. Inom utgiftsområdet skapar regeringen trots besparingar utrymme för några förstärkningar genom omprioriteringar. En satsning på den biologiska mångfalden och ett informationsnät via Internet till stöd för miljöarbetet föreslås. Ett bidrag till skoterleder skall minska störningarna i fjällen. Regeringen avser att arbeta för ett grönare näringsliv. Regeringens förslag för budgetåret 1997 innebär att den av riksdagen tidigare beslutade besparingen om 20 miljoner kronor genomförs (1995/96:FiU10).

Regeringen beräknar ramen för utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar för budgetåret 1997 till 13 324 084 000 kr, för år 1998 till 13 310 miljoner kronor och för år 1999 till 13 378 miljoner kronor. Inom utgiftsområdet föreslår regeringen en utökning av miljöprogrammet för att bidra till bibehållandet av öppna landskap. Utökningen innebär ett motsvarande återflöde från EU. Ett nytt investeringsstöd för jordbruket med

prioritet för de sju nordligaste länen införs. Förslaget för budgetåret 1997 innebär besparingar som totalt uppgår till 223 miljoner kronor.

1996/97:JoU1y

Utskottet

Allmän miljö- och naturvård (utgiftsområde 20)

Propositionen

Målet med miljöpolitiken är att skydda människors hälsa, att bevara den biologiska mångfalden, att främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser samt att skydda natur- och kulturlandskap.

Regeringens förslag för år 1997 innebär att 1107,5 miljoner kronor avsätts för verksamhetsområdet Miljövård och 222,4 miljoner kronor för verksamhetsområdet Strålskydd, kärnsäkerhet m.m., eller sammanlagt 1 329 871 000 kr för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Förslagen innebär att den av riksdagen tidigare beslutade besparingen om 20 miljoner genomförs (prop. 1995/96:150, 1995/96:FiU10). Verksamhetsområdet Miljövård minskas motsvarande en besparing med 11 miljoner kronor. Genom omprioriteringar i befintlig verksamhet räknar regeringen med att vissa nya satsningar inom miljöområdet skall vara möjliga. Härigenom möjliggörs en förstärkning vad gäller åtgärder för biologisk mångfald liksom åtgärder för att under år 1997 bygga upp ett informationsnätverk via Internet som stöd i miljöarbetet hos myndigheter, kommuner och företag. Vidare beräknas resurser för bidrag till skoterleder m.m. i enlighet med vad som förordats i propositionen om en hållbar utveckling i landets fjällområden (prop. 1995/96:226).

Verksamhetsområdet Strålskydd, kärnsäkerhet m.m. omfattas av den besparing på 9 miljoner kronor som behandlades av riksdagen i samband med budgetpropositionen 1994/95:100.

I förhållande till vad som redovisats i regeringens vårproposition har till utgiftsområdet ca 7 miljoner kronor förts över från utgiftsområde 16 för lokalkostnadstäckning vid universitet och högskolor. Vidare har utgiftsområdet ökat med nominellt 25 miljoner kronor avseende uppskattade medel från EU-fonden LIFE samtidigt som motsvarande belopp beräknats under inkomsttitel 6911 Övriga bidrag från EU. Från utgiftsområdet har härutöver gjorts en överföring med 2 miljoner kronor till utgiftsområde 1.

För år 1998 planeras besparingar om ytterligare 177 miljoner kronor. Vidare bortfaller fr.o.m. år 1999 resterande medel från energiskatteöverenskommelsen, 58 miljoner kronor. Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att redovisa alternativa förslag till besparingsåtgärder för år 1998 och 1999 inom verkets ansvarsområde.

Motionerna

I motion Fi204 (m) yrkas att riksdagen beslutar godkänna en jämfört med regeringens förslag oförändrad ram för utgiftsområdet (yrkande 3 delvis). Motionärerna anför att det är viktigt att de statliga miljöstatsningarna koncen-

treras på tydligt definierade projekt som ger klart avläsbara effekter. Därför föreslås att anslaget till kalkning av sjöar tillförs mer pengar än vad regeringen föreslagit. Detta kompenseras genom indragning av medel till Stockholms internationella miljöinstitut. Även för budgetåren 1998 och 1999 föreslås oförändrad ram i jämförelse med regeringens förslag för utgiftsområdet (yrkande 4 delvis).

I motion Fi211 (fp) yrkas att på utgiftsområde 20 avsätts 290 miljoner kronor utöver regeringens förslag för olika insatser inom miljöområdet (yrkande 3 delvis). Det utökade beloppet föreslås användas för bl.a. markinköp för att värna den biologiska mångfalden, kalkning mot försurning samt miljöforskning. Även för budgetåren 1998 och 1999 föreslås som riktlinje för regeringens budgetarbete att utgiftsramen utökas med 290 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag (yrkande 4 delvis).

I motion Fi212 (v) yrkas att på utgiftsområde 20 avsätts 564 miljoner kronor utöver regeringens förslag (yrkande 2 delvis). Härav föreslås att 110 miljoner kronor används för inköp av naturmark i Sverige för att bevara de sista orörda markerna. Den ekonomiska ramen för sanering av miljöskadade områden höjs med 190 miljoner kronor. Härutöver föreslås 100 miljoner kronor tillföras en ekologisk omställningsfond för att användas till bl.a. energieffektivisering i byggnader och utveckling av ekologiskt uthålliga system i trafiken och i va-sektorn. Vidare föreslås kommunerna få 100 miljoner kronor i stöd för sitt Agenda 21-arbete. I motionen yrkas vidare att riksdagen avslår regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 1998 och 1999 (yrkande 3 delvis). Motionärerna anför att det saknas underlag i propositionen som gör det möjligt att uppskatta vad som är rimliga utgiftsnivåer för dessa år. Regeringens förslag till preliminär fördelning kan därför inte godkännas.

I motion Fi213 (mp) yrkas att 900 miljoner kronor avsätts på utgiftsområde 20 utöver regeringens förslag (yrkande 2 delvis). Motionärerna är kritiska till de neddragningar som regeringen gör på miljöområdet. Anmärkningsvärd är den internationellt sett låga ambitionsnivån när det gäller att skydda hotade naturområden, hotade växt- och djurarter samt att inrätta tillräckligt med reservat för att klara de redovisade behoven. Den internationella kritiken mot Sverige har vuxit under senare år. Den tidigare anslagsnivån för kalkningsverksamheten bör återställas. Ytterligare 500 miljoner kronor bör avsättas för skydd av urskogar och 200 miljoner kronor för skydd av naturområden. Ramen föreslås utökad också för att kunna sanera gamla industriområden och avfallsupplag. Vidare yrkas att för utgiftsområde 20 beräknas 961 miljoner kronor utöver regeringens förslag för budgetåret 1998 och 980 miljoner kronor utöver regeringens förslag för budgetåret 1999 (yrkande 3 delvis).

I motion Fi214 (kd) yrkas att 165 miljoner kronor anslås på utgiftsområdet utöver regeringens förslag (yrkande 2 delvis). Motionärerna anser att större belopp bör anslås till Statens naturvårdsverk, miljöövervakning, bidrag till kalkningsverksamhet för sjöar och vattendrag, investeringar inom miljöområdet, miljö- och kretslopps forskning respektive sanering och återställning av miljöskadade områden. Vidare yrkas som riktlinje för regeringens arbete för budgetåren 1998 och 1999 att 300 miljoner kronor utöver regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna beräknas för vardera året (yrkande 3

delvis). I motionen yrkas vidare att riksdagen avslår regeringens förslag om att använda medel från forskningsstiftelserna för att finansiera forskning inom utgiftsområde 20 (yrkande 21 delvis). Förslaget att för kommande år använda medel från forskningsstiftelsen MISTRA bör avvisas. Staten bör enligt motionärerna fortsätta att bedriva miljöforskning med egna medel.

Utskottets överväganden

Utgiftsområde 20 omfattar frågor rörande biologisk mångfald och naturvård, vatten- och luftvård, avfallsfrågor, bilavgasfrågor, miljöskydd, miljöforskning, avfallsforskning, kemikaliekontroll, strålskydd och säkerhetsfrågor kopplade till kärnkraften samt internationellt miljösamarbete. Utgiftsområdet omfattar vidare utgifter för Naturvårdsverket, Koncessionsnämnden för miljöskydd, Kemikalieinspektionen, Statens strålskyddsinstitut och Statens kärnkraftinspektion.

Utskottet delar regeringens uppfattning att målet med miljöpolitiken bör vara att skydda människors hälsa, bevara den biologiska mångfalden, främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser samt skydda natur- och kulturlandskap. Prioriterade områden bör vara att arbeta för ett grönare näringsliv, vilket inbegriper kretslopp och avfall, kemikalier samt trafik. Andra viktiga områden bör vara Östersjön och Östeuropa, biologisk mångfald och arbetet med miljöpolitiska styrmedel. En viktig uppgift är vidare att driva på miljöarbetet inom olika samhällssektorer.

Utskottet instämmer i ambitionen att Sverige skall vara en pådrivande kraft och ett föregångsland i strävan att skapa ett hållbart samhälle. Sverige bör verka för hållbara konsumtions- och produktionsmönster, miljöanpassade transportsystem samt att miljöaspekter integreras i handels-, säkerhets- och biståndspolitiken.

Riksdagen har tidigare i år anslagit 1 000 miljoner kronor i ett program som omfattar åtgärder med sysselsättningsskapande, teknikutvecklande och miljöförbättrande effekter inom bl.a. avfallsområdet, va-området och inom byggsektorn (prop. 1995/96:222, bet. 1995/96:FiU15, rskr. 1995/96:307).

Regeringens förslag för år 1997 innebär att 1 107,5 miljoner kronor avsätts för verksamhetsområdet Miljövård och 222,4 miljoner kronor för verksamhetsområdet Strålskydd, kärnsäkerhet m.m., dvs. sammanlagt ca 1 329,9 miljoner för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Inom verksamhetsområdet Miljövård föreslås för år 1997 en besparing med 11 miljoner kronor. Utskottet delar regeringens bedömning att skyddet av den biologiska mångfalden hör till de prioriterade uppgifterna inom miljöpolitiken. Genom omprioriteringar i befintlig verksamhet har regeringen redovisat en planerad förstärkning i åtgärderna för biologisk mångfald, vilket innebär att man avser att genomföra ett aktionsprogram för biologisk mångfald. Vidare planerar regeringen att genom omprioriteringar kunna genomföra ett informationsnätverk via Internet samt att anslå resurser för bidrag till skoterleder m.m. i enlighet med vad som förordats i propositionen om en hållbar utveckling i landets fjällområden (prop. 1995/96:226).

För verksamhetsområdet Strålskydd, kärnsäkerhet m.m. genomförs den besparing på 9 miljoner kronor som behandlades av riksdagen i samband

med budgetpropositionen 1994/95:100. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att under kommande år kommer Statens kärnkraftinspektion och Statens strålskyddsinstitut att vara engagerade i det arbete som följer av dels industrins genomgång av de svenska kärnkraftsreaktorerna, dels behovet av att finna en plats där det använda kärnbränslet skall slutförvaras.

Genom de föreslagna besparingarna kommer många i och för sig angelägena ändamål att drabbas. Utskottet instämmer emellertid i att det statsfinansiella läget kräver omfattande besparingar även inom miljöområdet. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att verksamheten kan genomföras inom den ram som regeringen beräknar för utgiftsområdet. Regeringens förslag tillstyrks. Motionerna Fi204 yrkande 3 delvis, Fi211 yrkande 3 delvis, Fi212 yrkande 2 delvis, Fi213 yrkande 2 delvis och Fi214 yrkande 2 delvis avstyrks.

I propositionen anføres att för år 1998 planeras besparingar om ytterligare 177 miljoner kronor. Vidare bortfaller fr.o.m. år 1999 resterande medel från energiskatteöverenskommelsen, 58 miljoner kronor. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att redovisa alternativa förslag till besparingsåtgärder inom sitt ansvarsområde för åren 1998 och 1999. I avvaktan på detta underlag gör regeringen nu endast en procentuell fördelning av besparingarna för de anslag verket svarar för utom för anslaget till forskning. För forskningsanslaget har regeringen i avvaktan på redovisningen av uppdraget preliminärt inte beräknat några anslag till den forskningsverksamhet som administreras via Naturvårdsverket för år 1998 och 1999. Regeringens ambition är att huvuddelen av besparingen vad gäller miljöforskningen skall kompenseras med medel från Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (MISTRA).

Som regeringen anför uppgår den statligt finansierade miljöforskningen med 13 finansärer totalt sett till ca 400 miljoner kronor per år. De närmaste åren beräknas den totala finansieringen för miljöforskning att öka till mellan 500 och 600 miljoner kronor, främst via Stiftelsen för miljöstrategisk forskning och EU.

Inom vissa ämnesområden är den framtida nivån på statliga insatser föremål för övervägande. En särskild utredare (M 1996:04) har tillkallats med uppgift att bl.a. analysera förutsättningarna för ett ökat sektorsansvar för miljöövervakning samt utarbeta förslag om miljöövervakningens fortsatta inriktning och finansiering. Beträffande den framtida kalkningsverksamheten avser regeringen att ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en nationell plan för fortsatta statliga kalkningsinsatser. Naturvårdsverket har, såsom tidigare nämnts, fått i uppdrag att redovisa alternativa förslag till besparingsåtgärder inom sitt ansvarsområde för åren 1998 och 1999. Regeringen avser att med bl.a. underlaget från Naturvårdsverket återkomma i budgetpropositionen för år 1998 med konkreta förslag till besparingar för detta budgetår.

Utskottet konstaterar att den redovisade fördelningen på utgiftsområden för budgetåren 1998 och 1999 är preliminär och att några preciserade förslag inte föreligger. Samtidigt kommer mot bakgrund av det statsfinansiella läget omfattande besparingar att krävas även inom miljöområdet för dessa budgetår. Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag i denna del. Mot-

Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar (utgiftsområde 23)

Propositionen

Regeringen beräknar den ekonomiska ramen för utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar till 13 324 084 000 kr för år 1997. Detta är 787 miljoner kronor mer än vad som angavs i proposition 1995/96:150 Ekonomisk vårproposition med förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m. De huvudsakliga orsakerna till denna skillnad är att tillskottet av medel från EG:s budget ökar och att ytterligare medel anslås till miljöersättningsprogram. Även överföringar av medel från andra utgiftsområden och vissa budgettekniska justeringar bidrar till att ramen har ökat. I vårpropositionen aviserade regeringen en nettobesparing på 193 miljoner kronor för år 1997. Regeringen föreslår besparingar som totalt uppgår till 223 miljoner kronor. Av de totala utgifterna år 1997 beräknas nästan 8,8 miljarder kronor finansieras från EG-budgeten.

Regeringen föreslår att nivån för miljöersättningsprogrammet höjs. Ytterligare 300 miljoner kronor avsätts av nationella medel. Motsvarande finansiering erhålls från EG:s budget. Totalt beräknas nivån i programmet höjas med 600 miljoner kronor. Ett nytt investeringsstöd för jordbrukssektorn om ca 120 miljoner kronor införs. Den nationella delen av detta stöd beräknas till 75 miljoner kronor. Med anledning av regeringens program för en utökning av antalet studieplatser inom högskolan föreslås att antalet studieplatser vid SLU:s utbildningar ökas med 200 hösten 1997 samt med ytterligare 200 hösten 1999. Regeringen gör även en satsning på energiskog, där det anslås 10 miljoner kronor. Regeringen föreslår att ytterligare 8,5 miljoner kronor anvisas till Livsmedelsverket för kontrollen av bekämpningsmedelsrester i vegetabilier och främmande ämnen i animalier. Anslaget till SVA föreslås höjas med 3,7 miljoner kronor. Av detta bör 3,5 miljoner kronor användas för arbete vid zoonoscentrum. På grund av bl.a. ökade kostnader för renbetesinventering föreslås en höjning av delpost inom anslaget för främjande av rennäringen med knappt 1 miljon kronor. Regeringen anser vidare att ersättningen för viltskador med hänsyn till skadeutveckling bör tillföras ytterligare medel. Skada på annat än ren bör därför anvisas ytterligare knappt 1 miljon kronor.

När det gäller besparingar föreslås att 100 miljoner kronor sparas genom nedskärning av beredskapslagringen av livsmedel. Regeringen gör bedömningen att bl.a. Sveriges EU-medlemskap och de förändrade planeringsföresättningar gör att beredskapslagringen i stort sett kan avvecklas. Stödet till företagshälsovården föreslås avskaffas vilket innebär en besparing på 25 miljoner kronor. I besparingsförslaget ingår även sänkt pristillägg på renkött. Besparingen beräknas till knappt 17 miljoner kronor. För den del av djurhälsovården som tidigare finansierats inom ramen för jordbruksprisregleringen föreslås en besparing på ca 10 miljoner kronor. En neddragning

föreslås även för regionala stöd till jordbruket. Detta är en anpassning till utfallet av förhandlingarna med EU. Den nationella finansieringen av kompensationsbidraget beräknas bli 21 miljoner kronor lägre än vad som antogs innan överläggningarna med EG-kommissionen var avslutade. Besparingar görs på ett antal myndigheters förvaltningsanslag, bl.a. Skogsvårdsorganisationen, Statens jordbruksverk och Fiskeriverket. Totalt uppgår besparingarna till ca 43 miljoner kronor. Ytterligare besparingar som föreslås är bl.a. inom livsmedelsstatistik, bidrag till skogsbruket och strukturstöd till fisket.

Regeringen beräknar ramen för utgiftsområdet för år 1998 till 13 310 miljoner kronor och för år 1999 till 13 378 miljoner kronor.

Motionerna

I motion Fi204 (m) föreslås en fördelning av utgifterna på utgiftsområde 23 som innebär en utgiftsökning med totalt 26 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Ytterligare satsning görs på miljöprogrammet med 30 miljoner kronor. Denna förstärkning skall användas till våtmarksstöd och till miljöåtgärder i anslutning till det konventionella åkerbruket. Vidare föreslås vissa besparingar på Fiskeriverket. Frigjorda medel bör användas till fiskevård på statens vatten. Skogsvårdsorganisationen skall tillföras 5 miljoner kronor för rådgivning (yrkande 3 delvis). Vidare föreslås att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområde 23 för åren 1998 och 1999 med 13 336 resp. 13 404 miljoner kronor (yrkande 4 delvis).

I motion Fi211 (fp) föreslås en fördelning av utgifterna på utgiftsområde 23 som innebär en utgiftsökning med totalt 600 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Utgiftsökningen avser i sin helhet en förstärkning av miljöprogrammet och föreslås finansieras med en arealskatt för de jordbrukare som mottar EU-stöd. Tillsammans med övriga förslag till miljöförbättrande åtgärder förväntas effekten bli densamma som med regeringens förslag. Förslaget ger dock ett större bidrag från EU (yrkande 3 delvis). Vidare föreslås att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområde 23 för åren 1998 och 1999 med 13 910 resp. 13 978 miljoner kronor (yrkande 4 delvis).

I motion Fi212 (v) föreslås en fördelning av utgifterna på utgiftsområde 23 som innebär en utgiftsökning med totalt 169 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Ytterligare 100 miljoner kronor skall tillföras miljöersättningsprogrammet. Inom den utökade ramen föreslås bl.a. ett särskilt fjällmiljöprogram. Programmet skall ta hänsyn till fjäll- och inlandsjordbrukets speciella förutsättningar, ge kompensation till stödområde 4 och innehålla ersättning också för rovdjursrivna tamdjur. För att möjliggöra en avtrappning av avbytarstödet anslås 35 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Ytterligare 20 miljoner kronor tillförs fiskevården och ersättningen till övriga viltskador förstärks med ytterligare 6 miljoner kronor. Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) får ytterligare 8 miljoner kronor (yrkande 2 delvis). Vidare yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden (UO23) för åren 1998 och 1999.

Regeringen presenterar inget underlag som gör det möjligt att uppskatta vad som är rimliga utgiftsnivåer under åren 1998 och 1999 (yrkande 3 delvis).

I motion Fi213 (mp) föreslås en fördelning av utgifterna på utgiftsområde 23 som innebär en utgiftsökning med totalt 160 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Enligt motionärerna är avbytarverksamheten viktig och den måste därför värnas. Den ger arbeten i glesbygd och då i första hand till kvinnor. Det vore bra om jordbruksnäringen själv kunde finansiera verksamheten. För att möjliggöra omställningen bör ytterligare 35 miljoner kronor tillföras avbyttjänsten. För att stimulera omställningen till ekologisk odling föreslås en ökad stödnivå på ca 600 kr/ha. För detta krävs ytterligare 50 miljoner kronor för budgetåret 1997. Vidare bör ytterligare 5 miljoner kronor avsättas för ersättning eller bidrag till rovdjursrivna renar. Fiskevården tillförs 20 miljoner kronor utöver regeringens förslag (yrkande 2 delvis). Vidare föreslås att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområde 23 för åren 1998 och 1999 med 13 535 resp. 13 693 miljoner kronor (yrkande 3 delvis).

I motion Fi214 (kd) föreslås en fördelning av utgifterna på utgiftsområde 23 som innebär en utgiftsökning med totalt 219 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Enligt motionärerna skall EU:s miljöstödsprogram användas fullt ut. Ytterligare 100 miljoner kronor bör avsättas för detta ändamål. En fortsatt avbyttjänst kräver ytterligare 85 miljoner kronor och ett förstärkt LFA-stöd tillförs 15 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Bibehållande av resurserna för djurskyddsverksamhet och rennäring innebär ytterligare 10 resp. 9 miljoner kronor (yrkande 2 delvis). Vidare föreslås att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområde 23 för åren 1998 och 1999 med 13 529 resp. 13 597 miljoner kronor (yrkande 3 delvis).

Vänsterpartiet har i två motioner föreslagit en höjd avgift på bekämpningsmedel. I motion Fi212 (v) yrkas bl.a. att riksdagen, med den förändringen att avgiften på bekämpningsmedel höjs med sammanlagt 400 miljoner kronor, godkänner regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster för år 1997 (yrkande 4 delvis). Motsvarande höjning föreslås även i motion Sk370 yrkande 35. I motionerna Fi213 yrkande 4 delvis och Fi420 yrkande 32 (båda mp) yrkas att riksdagen godkänner den i motionerna föreslagna beräkningen av statsbudgetens inkomster för år 1997. Förslagen innebär att avgifterna på handelsgödsel och bekämpningsmedel höjs med sammanlagt 1 400 miljoner kronor. Även i motion Jo241 (mp) yrkandena 5, 6 och 8 yrkas att avgiften på handelsgödsel och bekämpningsmedel höjs. Förstärkningen av statsbudgetens inkomster beräknas här till 1 200 miljoner kronor.

Utskottets överväganden

Inom utgiftsområdet jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar redovisas utgifter inom ramen för EG:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP), den gemensamma fiskepolitiken samt nationellt beslutade åtgärder inom dessa näringar. Vidare redovisas utgifter för växtskydd, djurskydd och djurhälsovård samt livsmedelskontroll. Utgiftsområdet innefattar också anslag till högre utbildning och forskning som rör vård och utnyttjande av

biologiska naturresurser. Vidare ingår anslag till Skogsvårdsorganisationen, skogsbruket och rennäringen.

Som framhålls i propositionen kommer den dominerande delen av utgifterna efter år 1997 att vara förknippade med CAP, vilket innebär att utgifterna inom utgiftsområdet till stor del styrs av EG:s regelverk och de förändringar av CAP som kan komma att vidtas framöver. I flera fall är anslagsbelastningen också beroende av den svenska kronans utveckling. Mer än hälften av utgifterna är en följd av obligatoriska åtgärder för vilka EG:s gemensamma budget (EG:s jordbruksfonds garantisektion) står för hela kostnaden. Även de av EG delfinansierade stöd- och ersättningssystemen, bl.a. miljöersättningar och kompensationsbidrag till s.k. mindre gynnade områden, utgör en väsentlig andel av utgiftsområdet. Regeringen föreslår besparingar som totalt uppgår till 223 miljoner kronor. De föreslagna besparingarna tillsammans med den ökade ramen innebär att utrymmet för reformer kan beräknas till knappt 820 miljoner kronor.

Utskottet delar regeringens bedömning att verksamheten kan genomföras inom den ram som beräknats för utgiftsområdet och tillstyrker regeringens förslag i denna del. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Fi204 yrkande 3 delvis, Fi211 yrkande 3 delvis, Fi212 yrkande 2 delvis, Fi213 yrkande 2 delvis och Fi214 yrkande 2 delvis.

Utskottet har ingen erinran när det gäller regeringens beräkning av ramen för utgiftsområdet för budgetåren 1998 och 1999. Därmed avstyrker utskottet motionerna Fi204 yrkande 4 delvis, Fi211 yrkande 4 delvis, Fi212 yrkande 3 delvis, Fi213 yrkande 3 delvis och Fi214 yrkande 3 delvis.

Utskottet är inte berett att i detta sammanhang tillstyrka förslag om höjda avgifter på bekämpningsmedel och handelsgödsel. En höjning av avgifterna kan leda till en försämring av den svenska jordbruksnäringens konkurrenskraft och därmed kan den inte heller anses vara förenlig med mer långsiktiga svenska intressen inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP). Utskottet avstyrker därför motionerna Fi212 yrkande 4 delvis, Fi213 yrkande 4 delvis, Fi420 yrkande 32, Sk370 yrkande 35 och Jo241 yrkandena 5, 6 och 8. Regeringens förslag till beräkning av statsbudgetens inkomster för år 1997 lämnas därmed utan erinran, från de synpunkter utskottet har att företräda.

Stockholm den 24 oktober 1996

På jordbruksutskottets vägnar

Lennart Daléus

I beslutet har deltagit: Lennart Daléus (c), Sinikka Bohlin (s), Inge Carlsson (s), Göte Jonsson (m), Kaj Larsson (s), Leif Marklund (s), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Ingemar Josefsson (s), Carl G Nilsson (m), Ann-Kristine Johansson (s), Maggi Mikaelsson (v), Åsa Stenberg (s), Eva Björne (m), Gudrun Lindvall (mp), Lennart Brunander (c) och Lennart Fremling (fp).

1. Utgiftsområden m.m.

Göte Jonsson, Ingvar Eriksson, Carl G Nilsson och Eva Björne (alla m) anför:

Utgiftsområde 20

I vår motion Fi204 yrkande 3 delvis anføres att arbetet för en god miljö bör präglas av samma grundläggande värden som annat politiskt arbete, nämligen respekt för medborgarnas frihet, rättsstaten, marknadsekonomin, den lilla världens integritet och den enskilda äganderätten. De enskilda människornas ansvar för miljön måste öka. Det är inte tillräckligt att hävda att miljöproblemen skall lösas av andra, av staten eller av näringslivet. Vi anser att varje människa också med egna konkreta insatser måste bidra till en bättre miljö, t.ex. genom att efterfråga miljövänliga produkter.

De statliga satsningarna på miljöområdet är enligt utskottets mening bara en del av alla miljöåtgärder i samhället som görs av enskilda, organisationer och företag m.m. Miljösituationen är också starkt beroende av andra beslut än de rent miljöpolitiska. Energifrågan är ett bra exempel på detta. Om de svenska kärnkraftverken ersätts av fossileldade kraftverk kan inga miljöanslag kompensera följderna för miljön.

Vi delar regeringens bedömning om ramens storlek på utgiftsområde 20, men vill framhålla betydelsen av att de statliga miljöansatserna koncentreras på tydligt definierade projekt som ger klart avläsbara effekter. Vi kommer därför i den kommande behandlingen av anslagen inom ramen att föreslå att anslaget till kalkning av sjöar tillförs utökade medel jämfört med regeringens förslag. Denna utökade utgift kommer att kompenseras genom indragning av medel till Stockholms internationella miljöinstitut. Med det anförda ansluter vi oss till synpunkterna i motion Fi204. Såvitt avser själva utgiftsramen konstaterar vi att motionen sammanfaller med regeringens förslag.

I anslutning till motion Fi214 yrkande 21 delvis erinrar vi om att vi i en annan partimotion har uttalat att vi anser att medel ur forskningsstiftelserna inte kan tas i anspråk för att kompensera besparingar i budgeten.

Vi gör samma bedömning avseende utgiftsramens storlek för budgetåren 1998 och 1999 och föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag till preliminär fördelning för dessa budgetår (yrkande 4 delvis).

Utgiftsområde 23

I vår motion Fi204 yrkande 3 delvis föreslås bl.a. en fördelning av utgifterna på utgiftsområde 23 som innebär en utgiftsökning med totalt 26 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Genom EU-medlemskapet öppnades den svenska jordbruksnäringen för konkurrens från övriga EU-länder. Det är därför av avgörande betydelse att jordbruksnäringen får arbeta på likvärdiga villkor. Konkurrensen kommer annars att leda till utslagning av

stora delar av svensk livsmedelsproduktion med följdverkningar för såväl landskapsmiljön som förädlingsindustrin.

Regeringen föreslår kraftigt ökade utgifter inom området jämfört med in-
nevarande budgetår. Genom sina förslag går regeringen våra krav på ett
bättre utnyttjande av EU:s miljöprogram till mötes. Enligt vår mening bör
dock en ytterligare satsning göras på miljöprogrammet med 30 miljoner
kronor. Med EU:s medfinansiering skapas då ett utrymme på 60 miljoner
kronor som bör användas till våtmarksstöd och till miljöåtgärder i anslutning
till det konventionella åkerbruket. Vidare föreslår vi vissa besparingar på
Fiskeriverket. Staten behöver av statsfinansiella skäl se över myndighets-
strukturen. Fiskeriverket bör snarast samordnas med annan statlig myndig-
het, exempelvis Jordbruksverket. Detta bör medföra vissa besparingsmöjlig-
heter i administrationen. En del av frigjorda medel bör användas till fiske-
vård på statens vatten. Skogsvårdsarbetet behöver konkretiseras och drivas
närmare skogsnäringen. Vi föreslår därför att skogsvårdsorganisationen
tillförs 5 miljoner kronor för rådgivning till skogsbrukare. Med det anförda
föreslår vi att riksdagen beslutar om en något högre utgiftsram än regeringen
för budgetåret 1997, nämligen 13 350 084 000 kr.

Vidare föreslår vi (yrkande 4 delvis) att riksdagen bl.a. godkänner den pre-
liminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområde 23 för budgetåren 1998
och 1999 med 13 336 resp. 13 404 miljoner kronor.

2. Utgiftsområden m.m.

Lennart Fremling (fp) anför:

Utgiftsområde 20

Vi anför i vår motion Fi211 yrkande 3 delvis att regeringens miljöpolitik är
bristfällig. Ytterligare 290 miljoner kronor utöver regeringens förslag bör
enligt vår mening avsättas för olika insatser inom miljöområdet, bl.a. för
markinköp för att värna den biologiska mångfalden, för kalkning mot försur-
ning samt för miljöforskning. Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka mot-
ion Fi211 yrkande 3 delvis och föreslår därmed en högre utgiftsram än rege-
ringen, nämligen 1 619 871 000 kr.

För budgetåren 1998 och 1999 anser jag att utgiftsramen i den preliminära
fördelningen bör utökas med 290 miljoner kronor vardera året. Jag föreslår
mot bakgrund av det anförda en högre utgiftsram än regeringen, nämligen
1 464 miljoner kronor för budgetåret 1998 och 1 429 miljoner kronor för
budgetåret 1999 (yrkande 4).

Utgiftsområde 23

I vår motion Fi211 yrkande 3 delvis föreslås bl.a. en fördelning av utgifterna
på utgiftsområde 23 som innebär en utgiftsökning med totalt 600 miljoner
kronor i förhållande till regeringens förslag. Utgiftsökningen avser i sin
helhet en förstärkning av miljöprogrammet och föreslås finansieras med en
arealskatt för de jordbrukare som mottar EU-stöd. Tillsammans med övriga

förslag till miljöförbättrande åtgärder förväntas effekten bli densamma som med regeringens förslag. Förslaget ger dock ett större bidrag från EU. Med det anförda föreslår jag att riksdagen beslutar om en högre utgiftsram än regeringen för budgetåret 1997, nämligen 13 924 084 000 kr.

Vidare föreslår jag (yrkande 4 delvis) att riksdagen bl.a. godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområde 23 för budgetåren 1998 och 1999 med 13 910 resp. 13 978 miljoner kronor.

3. Utgiftsområden m.m.

Maggi Mikaelsson (v) anför:

Utgiftsområde 20

I vår motion Fi212 yrkande 2 delvis föreslås att utgiftsområde 20 förstärks med totalt 564 miljoner kronor. Ytterligare 110 miljoner kronor bör utgå för inköp av naturmark i Sverige för att bevara de sista orörda markerna. Den ekonomiska ramen för sanering av miljöskadade områden bör vidare höjas med 190 miljoner kronor, vilket kommer att motsvara den summa som Naturvårdsverket behöver. En ekologisk omställningsfond bör tillföras 100 miljoner kronor för bl.a. energieffektivisering i byggnader och utveckling av ekologiskt uthålliga system i trafik samt va-sektorn. Kommunerna bör härutöver tillföras 100 miljoner kronor i stöd för Agenda 21-arbete. Med det anförda föreslår jag att finansutskottet tillstyrker motion Fi212 yrkande 2 delvis. Jag föreslår därmed en högre utgiftsram än regeringen, nämligen 1 893 871 000 kr. Vad beträffar inriktning av anslagen inom utgiftsområdet återkommer jag med Vänsterpartiets förslag i anslutning till behandlingen av respektive sakområde.

Enligt min mening saknas underlag i den behandlade propositionen som gör det möjligt att uppskatta vad som är rimliga utgiftsnivåer för åren 1998 och 1999. Jag anser därför att riksdagen i enlighet med motion Fi212 yrkande 3 delvis bör avslå regeringens förslag till preliminär fördelning.

Utgiftsområde 23

I vår motion Fi212 yrkande 2 delvis föreslås bl.a. en fördelning av utgifterna på utgiftsområde 23 som innebär en utgiftsökning med totalt 169 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Ytterligare 100 miljoner kronor skall tillföras miljöersättningsprogrammet. Inom den utökade ramen föreslås bl.a. ett särskilt fjällmiljöprogram. Programmet skall ta hänsyn till fjäll- och inlandsjordbrukets speciella förutsättningar, ge kompensation till stödområde 4 och innehålla ersättning också för rovdjursrivna tamdjur. För att möjliggöra en avtrappning av avbytarstödet satsas 35 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Ytterligare 20 miljoner kronor tillförs fiskevården och ersättningen till övriga viltskador förstärks med ytterligare 6 miljoner kronor. Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) får ytterligare 8 miljoner kronor. Med det anförda föreslår jag att riksdagen beslutar om en högre utgiftsram än regeringen för budgetåret 1997, nämligen 13 493 084 000 kr. Vad beträffar in-

riktning av anslagen inom utgiftsområdet återkommer jag med Vänsterpartiets förslag i anslutning till behandlingen av respektive sakområde.

Vidare bör riksdagen avslå regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområdet för budgetåren 1998 och 1999. Enligt vår mening har regeringen inte presenterat något underlag som gör det möjligt att uppskatta vad som är rimliga utgiftsnivåer under budgetåren 1998 och 1999 (yrkande 3 delvis).

I motion Fi212 yrkande 4 delvis föreslås att riksdagen, bl.a. med den förändringen att avgiften på bekämpningsmedel höjs med sammanlagt 400 miljoner kronor, godkänner regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster för år 1997. Motsvarande krav framförs även i vår motion Sk370 yrkande 35. Jag anser att riksdagen bör bifalla dessa yrkanden.

4. Utgiftsområden m.m.

Gudrun Lindvall (mp) anför:

Utgiftsområde 20

I vår motion Fi213 yrkande 2 delvis anförts att riksdagen inte bör acceptera de neddragningar som föreslagits av regeringen på miljöområdet. Ambitionsnivån är vid en internationell jämförelse för låg när det gäller att skydda hotade naturområden, hotade växt- och djurarter och att instifta tillräckligt med reservat för att klara de redovisade behoven. Den internationella kritiken har vuxit under senare år, senast från OECD. Anslagen bör i stället utökas på flera områden. Totalt föreslår Miljöpartiet de gröna en ökning av anslaget med totalt 900 miljoner kronor.

Den tidigare anslagsnivån för kalkningsverksamheten bör ökas för att även nykalkning skall kunna komma i fråga. För detta ändamål föreslås en ökning av anslaget med 50 miljoner kronor. Vidare bör ytterligare 500 miljoner kronor anvisas för att snabbt säkerställa de 5 % av skogen nedanför skogsodlingsgränsen som är ur- och naturskog, naturtyper som innehåller många akut hotade arter och där avverkning i många fall är aktuell. Ytterligare 200 miljoner kronor bör anslås för att fler områden skall få erforderligt skydd och kunna ingå i EU:s bevarandeprojekt Natura 2000, t.ex. våtmarker. Enligt min bedömning bör ramen utökas också för att kunna sanera gamla industriområden och avfallsupplag, som i dag läcker miljögifter, och jag föreslår att anslaget ökas med 100 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen beslutar i enlighet med motion Fi213 yrkande 2 delvis. Det innebär att jag föreslår en högre utgiftsram än regeringen, nämligen 2 229 871 000 kr för budgetåret 1997.

För budgetåren 1998 och 1999 föreslår jag att riksdagen mot bakgrund av det anförda godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområde 20 med 2 135 miljoner kronor för budgetåret 1998 och 2 119 miljoner kronor för budgetåret 1999 (yrkande 3).

I vår motion Fi213 yrkande 2 delvis föreslås bl.a. en fördelning av utgifterna på utgiftsområde 23 som innebär en utgiftsökning med totalt 160 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Jag anser bl.a. att avbytarverksamheten är mycket viktig och att den därför måste värnas. Den ger arbeten i glesbygd och då i första hand till kvinnor. Det vore bra om jordbruksnäringen själv kunde finansiera verksamheten. För att möjliggöra en omställning bör ytterligare 35 miljoner kronor tillföras denna verksamhet. För att stimulera omställningen till ekologisk odling föreslås en ökad stödnivå på ca 600 kr/ha. För detta krävs ytterligare 50 miljoner kronor för budgetåret 1997. Vidare bör ytterligare 5 miljoner kronor avsättas för ersättning eller bidrag till rovdjursrivna tamdjur. Fiskevården bör tillföras 20 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Med det anförda föreslår jag att riksdagen beslutar om en högre utgiftsram än regeringen för budgetåret 1997, nämligen 13 484 084 000 kr (yrkande 2 delvis).

Vidare föreslår jag att riksdagen bl.a. godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområde 23 för budgetåren 1998 och 1999 med 13 535 resp. 13 693 miljoner kronor (yrkande 3 delvis).

I motion Fi213 yrkande 4 delvis föreslås att riksdagen godkänner den i motionen föreslagna beräkningen av statsbudgetens inkomster för år 1997. Förslaget innebär bl.a. att avgifterna på handelsgödsel- och bekämpningsmedel höjs med sammanlagt 1 400 miljoner kronor. Motsvarande höjning föreslås även i vår motion Fi420 yrkande 32. Höjda avgifter på handelsgödsel och bekämpningsmedel yrkas även i vår motion Jo241 (mp) yrkandena 5, 6 och 8. Jag anser att riksdagen bör bifalla dessa yrkanden.